

מסורת הש"ס

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

ק.

עין משפט
נר מצוה

י"א מ"י פ"ה מהלכות
ש"ס הלכה ה' סג
עין עד טו"ע י"ד סי'
רמב"ם סוף טו:

תורה אור השלם

1. ויהי הוא מספר למלך
את אשר הניח את המפתח
הזהב האשה אשר הניח
את בנה צעקת אל
המלך על ביתה ועל
שדה ואמר גחזי אדני
המלך זאת האשה וזה
בנה אשר הניח
אליו: מלכים ב ח ה
2. ועל הנחל יעלה על
שפתו מזה ומזה כל עץ
מאכל לא יבול עלהו
ולא יתם פרוי לחדשיו
יבבר כי מימיו מן
המקדש הקדוש יוצאים
לרחוק: יחזקאל מז יב
3. ושמותי כדבר
שמשתקן ושמעך לאבני
אקדח וכל גבולך לאבני
חפץ: ישעיהו נב יב
4. אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוצאתי אתכם מארץ
מצרים מהייתם להם
עבדים ואשרב ממת
עלכם ואולך אתכם
קוממיות: ויקרא כו יג
5. אשר בגניו בנטעים
בגדליהם בגדליהם
בנותני כנאות מחשבות
תבנית היכל:
תהלים קמד יב
6. שוקיו עמודי שש
מסדירם על אדני פו
מראשו כלבנון בחור
באריהם:
7. ירוחן מדשן ביתך ונחל
עדיך תשקם:
תהלים לו ט
8. ברוך אדני יום יום
ועמם לנו האל ישועתנו
תהלים סח כ
9. מי מרד בשעלו מים
ושמים בורת תכן וכל
בשלש עפר הארץ וקשל
בפלס הרים וגבעות
במאונם: ישעיהו מ"ב
10. להנהיג אהבי יש
ואצרתיהם אֱמָלָא:
משלי ח כא
11. בסאסאה בשלחה
תריבנה הגה ברוחו
הקשה ביום קדים:
ישעיהו כו ח

הוי: כנגד היכל וכו'. וכן היה אורח כל ההיכל עם הכותלים
דכתיב (מלכים א' ו) והצית אשר צנה המלך שלמה לה' ששים אמה
ארכו וכותל מזרח שש אמות וכותל מערב שש אמות ואמה אחת
ערקסין הרי י"ג אמות ואולם עשר אמה רוחב וכותל האולם שש הרי

כ"ט ומאחורי האולם תא אחד רחבו
שש וכמלה ה' הרי מ' וס' אמה של
אורך הצית הרי מלה והיאך יכולין
לכוף קומתן וליכנס צפתם שאין לו
אלה רוס עשרים כלאמרת: **אשר
בנינו**. כלומר בנינו שלנו יהיו לעמיד
כאלונות גבוהין מגדלים: **ובנוסיונו**.
בזנות שלנו כזויות המחוטבות לנצחית
היכל כלומר ככותל ההיכל מחוטבות
כמו (דברים כט) מחוטב עניך. לישנא
אחרתא להיכל דצית שני קאמר דקיס
לן היכל ס' אורך כרום מלה הוא:
לכו דני ויקא. לחלונות שהשמש והאור
נכנסין בהן אלל השערים גבוהים
יותר: [לפסיר פה של ט' מטה]. להסיר
ס' פה אלמים סיהו מדברים: **לפסיר
פה של מטה**. רחם של העקרנות
האכולות מן העלין נפקדות: **איתמר
נמי חוקים וכו'**. והיינו הך דלעיל
לתרופה: **מראשו כלבנון**. וכתיב
לעיל מיניה שחורות כעורב וסמך
ליה חכו מממקים: **יריון מדשן ציפך**.
אמר לי רבי דלעיל מינה מהאי קרא
מיירי עניינא דמרעיש את ענמו
וקאמר ירויון מדשן ציפך שהקצ"ה
משציען לעוה"צ: **מלא עומסו**. מלא
חופנו של הקצ"ה עוזה: **וכי אפשר
לומר**. הן. היפך הדם יכול לקבל
מלא עומסו של הקצ"ה והרי אין
לו מקום ליתן דכל העולם כולו אינו
אלל כמורת ועד אגודל: **ס' צלותן**
עולמות יתן ללדיק את העומס:
במה שאדם מודד. אס מדד ונתן
דקה לעני מלא חפניו הקצ"ה מודד
בחפניו ונתן לו: **וכי אפשר לומר**
כן. שיהא הקצ"ה נותן לאדם מלא
חפניו והלא אינו יכול לסגול כל כך:
הוי

האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים חזינהו למלאכי השרת דקא מנסרי אבנים טובות ומרגליות אמר להו
הני למאן אמרי עתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים כי הדר אשכחיה לר' יוחנן דיתבי וקא דריש א"ל
רבי דרוש ולך נאה לדרוש כשם שאמרת כך ראיתי אמר לו ריקה אם לא ראית לא האמנת מלגלג על
דברי חכמים אתה י"הב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות מיתבי וואולך אתכם קוממיות ר"מ אומר מאתים
אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר ק' אמה כנגד היכל וכותליו שנאמר **אשר בנינו**
בנוסיעים מגדלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל וגו' כי קאמר ר' יוחנן לכו דני ויקא מאי
ועלהו לתרופה ר' יצחק בר אבדימי ורב חסדא חד אמר להתיר פה של מעלה וחד אמר להתיר פה של
מטה איתמר **נמי** (נמי) חוקיה אמר להתיר פה אילמין בר קפרא אמר להתיר פה עקרות ר' יוחנן אמר לתרופה ממש
מאי לתרופה ר' שמואל בר נחמני אמר לתואר פנים של בעלי הפה דרש ר' יהודה ברכי סימון כל המשחיר
ר' תנחום בר חנילאי כל המרעיש עצמו על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה משיביו לעולם הבא שנאמר **יריון**
מדשן ביתך ונחל עדיך תשקם כי אתה רב דימי אמר עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו שנאמר
ברוך ה' יום יעמם לנו האל ישועתנו סלה א"ל אביי וכו' אפשר לומר כן והלא כבר נאמר **מי מרד בשעלו**
מים ושמם בורת תכן אמר מאי טעמא לא שכוחת באגדתא דאמרי במערבא דרבא בר מרי **עתיד**
הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ג' מאות ועשרה עולמות שנא' **להנהיג אהבי יש ואצרתיהם** אמלא יש בגימטריא
תלת מאה ועשרה הוי תניא **ר' מאיר** אומר במדה שאדם מודד מודדין לו דכתיב **בסאסאה בשלחה תריבנה**
אמר ר' **איהושע** וכו' אפשר לומר כן אדם נותן מלא עומסו לעני בעולם הזה הקב"ה נותן לו מלא עומסו לעולם
הבא והכתיב **שמים בורת** **א' תכן** ואתה אי אומר כן איזו היא מדה מרובה מדת טובה או מדת פורענות

הוי

לא שרו לן עורבא. לא אמרו לנו שום חידוש שלא מלינו צמורה
(דשרינן עורבא): **נדקא שרינא לנו עורבא**. שהימר זה אינו מלוי
צמורה אלא סופרים אמרוהו: **כגון דאמר הנהו רבנן**. כלדס שאומר
אותו ת"ח דלשון צווי הוא זה סהיה לו לומר צמורינו צמקוס פלוני.

ל"א כגון דאמר הני רבנן דכשהוא
מספר שום דבר מרבנן אומר הני
ולשון גנאי הוא הני אלל הנהו רבנן
אינו גנאי: **כי מוטו מגלת אסתר**.
לתקן לה מטפחת אמרי הא מגלת
אסתר לא ציעא מטפחת כלומר בלשון
ציעא א"ל לרב יהודה הא דחאי לא
צריכא מטפחת כגון האחרות ולשון
גנאי הוא דהוא להו למימר לרבס בלשון
שאלה כך צריכה או אינה צריכה:
מעין צית ה' י"א והסקה את נחל
שטים (ויאל ד): **מגדים**. דינטר"ס
בלע"ז כל מיני פירות ממוקים: **יבבר**.
בכל חדש וחדש יתבטלו צו פירות:
נכשמו. שאומר פלוני ואינו אומר מורי
רבי פלוני: **א"ל הווא סבא ישר וכן**
אמר רבי יוחנן. כדכריך ור' יוחנן
נמי הכי קאמר כלאמרת מ"ר. ולא
גרסינן וכן אמר רבי יוחנן ישר: **כי
האי גוונא**. מי מיחוי כלאקדומא: **אלל
אי שמעי לך מידי הא שמעי לך**: **לגלג**
עליו אוסו סלמיה. אדרבי יוחנן דהיינו
אפקירותא: **דכדכ**. אכן טובה וכן
שמה: **שמשוסיך**. חלונות שהשמש זורח
בהם **ד' כמו** (מהלים פד) שמש ומנן
היינו שמש ממש. **ל"א** כלבני אקדח
שהקצ"ה חוקקן כצמקדח עד שחוקק
בהם עשר כרום עשרים: **לינללמא**.
עוף קטן: **גל של עצמות**. שמת
דאדם שמת נעשה גל של עצמות:
קוממיות. שתי קומות של אדם הראשון
כלאמרין בחגיגה (דף י"ג) שמיעטו
הקצ"ה והעמידו על מלה אמה שנאמר
ומשת עלי כפך כף בגימטריא הכי

שלשים על שלשים אמות וחוקק בהם עשר ברום עשרים ומעמידן בשערי
ירושלים שנאמר **ושמתי כדכוד שמשותך ושעריך לאבני אקדח וגו'**
לגלג עליו אותו תלמיד אמר השתא כביעתא דציצלאל לא משכחינן כולי

האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים חזינהו למלאכי השרת דקא מנסרי אבנים טובות ומרגליות אמר להו
הני למאן אמרי עתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים כי הדר אשכחיה לר' יוחנן דיתבי וקא דריש א"ל
רבי דרוש ולך נאה לדרוש כשם שאמרת כך ראיתי אמר לו ריקה אם לא ראית לא האמנת מלגלג על
דברי חכמים אתה י"הב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות מיתבי וואולך אתכם קוממיות ר"מ אומר מאתים
אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר ק' אמה כנגד היכל וכותליו שנאמר **אשר בנינו**
בנוסיעים מגדלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל וגו' כי קאמר ר' יוחנן לכו דני ויקא מאי
ועלהו לתרופה ר' יצחק בר אבדימי ורב חסדא חד אמר להתיר פה של מעלה וחד אמר להתיר פה של
מטה איתמר **נמי** (נמי) חוקיה אמר להתיר פה אילמין בר קפרא אמר להתיר פה עקרות ר' יוחנן אמר לתרופה ממש
מאי לתרופה ר' שמואל בר נחמני אמר לתואר פנים של בעלי הפה דרש ר' יהודה ברכי סימון כל המשחיר
ר' תנחום בר חנילאי כל המרעיש עצמו על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה משיביו לעולם הבא שנאמר **יריון**
מדשן ביתך ונחל עדיך תשקם כי אתה רב דימי אמר עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו שנאמר
ברוך ה' יום יעמם לנו האל ישועתנו סלה א"ל אביי וכו' אפשר לומר כן והלא כבר נאמר **מי מרד בשעלו**
מים ושמם בורת תכן אמר מאי טעמא לא שכוחת באגדתא דאמרי במערבא דרבא בר מרי **עתיד**
הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ג' מאות ועשרה עולמות שנא' **להנהיג אהבי יש ואצרתיהם** אמלא יש בגימטריא
תלת מאה ועשרה הוי תניא **ר' מאיר** אומר במדה שאדם מודד מודדין לו דכתיב **בסאסאה בשלחה תריבנה**
אמר ר' **איהושע** וכו' אפשר לומר כן אדם נותן מלא עומסו לעני בעולם הזה הקב"ה נותן לו מלא עומסו לעולם
הבא והכתיב **שמים בורת** **א' תכן** ואתה אי אומר כן איזו היא מדה מרובה מדת טובה או מדת פורענות

- (א) (ברכות מז): ושי"ן,
(ב) (נפשות הדפוס): (ג) צ"ב
ע"ה, (ד) צ"ב ע"ה. ע"ש
שבת לז. ברכות מז,
(ה) ומנחות מז. ע"ש,
(ו) ובמנחות לז, (ז) [מנחות
סוף עוקצים וצ"ע וע"י ב"ס
סדר למשה יסוד נכון על
זה], (ח) (סוטה ח): וס'
אמר רבי אומר אמנם שם
טו: דמקום דשמע"י לר"מ
כ"י משמע דני דהא עיקר
וע"ש בנשי"ן וכן איתא ג"כ
במסכתא שם פ"ג,
(ט) צ"ל איהו, (י) [צ"ל
אמר ד"ה כי מוטו], (י"א) צ"ל
אמר ד"ה שמשוסיך,
(י"ב) צ"ל מעלה, (י"ג) וע"י רש"י
מנחות מז, (י"ד) וע"י רש"י
שם, (י"ה) צ"ל שלם מאות
ועשר בלחון וכו'.

גליון הש"ס

גב' ה הקורא רבו בשמו.
ע"י צימות מ ע"צ תד"ה
אמר:

הגהות הגר"א

- [א] גב' ישר. נמחק:
[ב] שם יהושע נמחק:
[ג] שם בורת תכן ומה.
כ"ב א"ל ר"י ומה:
[ד] רש"י ד"ה שמשוסיך
כ"י ור"ה בהם. כ"ב ע"י
רש"י בע"י:

לעזי רש"י

דינטר"ס (דינטיירייר-ש).
פירות מתוקים.

מוסף רש"י

ישר. יפה אמרת (שבת
סג) פסיר קלמרת (פסחים
נח): חזקין עוה. וחוקק
בהם עשר. של רוחם,
ברום עשרים. והיינו
אקדח, לשון קודח שחוקק
בהם, ומשמע נמי אכן טובה
שמלכה כהן קודמת, כמו
(ישעיהו י) קודמי אש
ורשעים י"ב עה). אקדח.
קרינוקל"א בלע"ז ומתרגום
יומן אבני גומלה (שם).
כביעתא דציצלאל. ציפך
עוף קטן ששמו תליל
(שם). גל של עצמות.
כמת שנקב בשו"ת ונפל
מזמן הרבה (שבת י"ד).
להתיר פה של מעלה.
פה אלמים. שלל אלם האולם
ממנו נפסל (מנחות צח).
פה של מטה. פה רחם
של עקמות (שם). חזקיה
אמר כ"י. חוקים וכו'
קפלה מפרשא מלטיטיו
טפי וסלי היל (שם).
בסאסאה. בתוך אמה
סאה ענמה כסאה משלמה
לכדון תריבנה (סוטה ח).